

ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ УПРАВЛІННЯ

В статті розглядаються проблемні аспекти викладання дисципліни Бухгалтерський облік та формування освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за спеціальностями напряму 0501 «економіка і підприємництво».

Ключові слова: бухгалтерський облік, предмет, метод бухгалтерського обліку, функції бухгалтерського обліку в системі управління, основи бухгалтерського обліку.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Курс «Бухгалтерський облік» для студентів економічних спеціальностей є основою вивчення усіх обліково-економічних дисциплін, які базуються на використанні понять та термінів, визначених економічною теорією, а також законодавством, нормативно-правовою базою, методологією з питань бухгалтерського обліку та звітності, що діють в країні. Реформування бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні відповідно до схваленої урядом Стратегії застосування міжнародних стандартів фінансової звітності і внесених при цьому змін в нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку з метою його ведення на єдиних методологічних засадах усіма суб'єктами господарювання проводиться в руслі формування його обліково-інформаційної бази, принципів, методів і процедур. Окрім того, пунктом 17 Стратегії передбачено: «Урахування вищими навчальними закладами міжнародних стандартів професійної освіти у сфері бухгалтерського обліку і аудиту під час розроблення програм підготовки та підвищення кваліфікації бухгалтерів» [16].

Підписання й ратифікація Угоди про асоціацію між Україною та ЄС веде до поступової інтеграції України на внутрішній ринок ЄС шляхом поглиблення зони вільної торгівлі та завершення переходу до діючої ринкової економіки, в тому числі шляхом поступової адаптації її законодавства до правової системи Європейського Союзу (acquis ЄС). В цьому контексті Главою 13 «Законодавство про заснування та діяльність компаній, корпоративне управління,

бухгалтерський облік та аудит» розділом V «Економічне та галузеве співробітництво», статтею 387 Угоди зазначено, що з метою створення повноцінної функціонуючої ринкової економіки та задля стимулювання торгівлі Сторони (Україна та ЄС) домовилися співробітничати щодо впровадження на національному рівні відповідних міжнародних стандартів і поступового наближення до права ЄС у сфері бухгалтерського обліку та аудиту [17].

Таким чином, викладання курсу «Бухгалтерський облік» повинно відбуватися в контексті із вищезначеними вимогами, а відповідно, і формування освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за спеціальностями напряму 0501 «економіка і підприємництво» постійно оновлюватися з врахуванням вимог сьогодення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Розвиток бухгалтерського обліку, його теоретичного базису та практичного втілення в системі управління має динамічний характер і відбувається під впливом соціально-економічних зрушень, глобалізації світового економічного простору, інформатизації усіх сторін суспільного життя та інших факторів.

Підготовка студентів за напрямом підготовки «Економіка підприємства» при викладанні курсу «Бухгалтерський облік» потребує перегляду програми, адекватної ринковій економіці та сучасному етапу теорії пізнання цієї дисципліни. Вітчизняні вчені відзначають актуальність цієї проблеми для підготовки кваліфікованих спеціалістів, здатних самостійно мислити, генерувати оригінальні ідеї, вміло реагува-

ти на запити економічної теорії та практики господарювання. Необхідність удосконалення викладання курсу «Бухгалтерський облік» відмічається у працях вітчизняних вчених: С.Л. Безручук, Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, В.М. Жука, С.А. Кузнецової, Н.М. Малуги, М.С. Пушкаря, Л.В. Чижевської, І.Й. Яремко та інших.

Так, С.П. Безручук вказує на «основні проблемні напрями щодо удосконалення методики викладання бухгалтерського обліку студентам економічних спеціальностей»:

1) теоретичне викладення матеріалу і його зв'язок з практичною дійсністю, а також, 2) неузгодженість у трактуванні понять різними дисциплінами; 3) формування критичного мислення студентів при викладанні облікових дисциплін» [1, с. 25].

Досліджуючи становлення сучасної теорії і практики бухгалтерського обліку в Україні проф. М.С. Пушкар робить висновки: «З позиції теорії пізнання облік не є розвинутою наукою, оскільки стереотипне мислення бухгалтерів породжується вузькою спеціалізацією, яка звужує професійні інтереси, обмежує розумову здатність синтезувати знання, запозичувати з інших наук нові методи пізнання, розширювати горизонти досліджень [9, с. 48].

На думку проф. С. А. Кузнецової проблеми організації обліку полягають у відсутності наукових напрацювань, спрямованих на формування цілісного концептуального підходу щодо технології організації бухгалтерського обліку з урахуванням специфіки суб'єктів господарювання, а також у відсутності відповідних практичних розробок і методик, які деталізують і чітко окреслюють етапи й механізми організації запровадження бухгалтерського обліку в діяльність господарюючих суб'єктів і передбачають урахування їх специфічних ознак [6].

Розглядаючи практичні аспекти викладання дисципліни «Бухгалтерський облік» проф. Ф.Ф. Бутинець зазначає: «...ми ставимо проблему в радикальну розв'язку: не слід читати студентам 2-го курсу те, чого вони не розуміють, а викладати потрібне їм у житті та відоме на практиці» [3, с. 36].

Таким чином, проблеми викладання курсу «Бухгалтерський облік» розглядаються науковцями як з позицій формування сучасної теорії і методології економічних вчень, так і практичної реалізації необхідних вмій і навиків студентів через предмет.

Мета дослідження. Визначити сучасні підходи до викладання курсу «Бухгалтерський облік» для студентів напряму підготовки «Економіка підприємства».

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Галузевими стандартами освіти для студентів усіх економічних спеціальностей за напрямом підготовки «Економіка підприємства» передбачено нормативну дисципліну «Бухгалтерський облік», з якої розпочинається вивчення основ бухгалтерського обліку, його предмету, методів дослідження та загальних принципів обліку окремих груп активів, зобов'язань і капіталу і господарських процесів.

Спочатку необхідно зупинитися на самій назві дисципліни «Бухгалтерський облік», яка репрезентує вивчення первинного і фінансового обліку, оскільки згідно законодавства України «бухгалтерський облік – процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень» [5]. У даному випадку, визначення бухгалтерського обліку Законом тлумачиться як певні дії щодо інформації про господарські процеси. При цьому не вказана така дія, як обробка інформації, що значно розширює зміст бухгалтерського обліку, оскільки тут присутні такі елементи методу, які потребують відповідної обробки інформації, наприклад, оцінка, калькулювання, подвійний запис, і це не враховуючи прийомів і способів обробки інформації в управлінському обліку.

Починаючи вивчати дисципліну Бухгалтерський облік, необхідно дати визначення його предмету (що вивчається) і методів дослідження (з допомогою яких прийомів, способів вивчається предмет). Інколи предмет і методи бухгалтерського обліку узагальнюють під назвою теорія бухгалтерського обліку, хоча під теорією розуміють сукупність взаємопов'язаних принципів, концепцій, визначень і суджень, що формують систему уявлень про явища, які дозволяють їх пояснювати та попереджати. З цього приводу проф. Ф.Ф. Бутинець зазначає: «В такому аспекті ... слід навчати майбутніх фахівців основам обліку. Більш складні питання відносяться до теорії бухгалтерського обліку, які слід викладати студен-

там 5-го курсу, як завершальний етап вивчення обліку і контролю...» [3, с. 28]. Виходячи із цього, на нашу думку, більш точною назвою дисципліни є Основи бухгалтерського обліку.

Залишаються актуальними питання визначення предмету і методів бухгалтерського обліку, які потребують сучасної їх інтерпретації відповідно до змін і вимог ринкової економіки. На протигагу застарілим поглядам на предмет бухгалтерського обліку в контексті контролю за наявністю господарських засобів і джерелами їх утворення та правильного використання, сучасне трактування його предмету визначається із потреб управління капіталом на різних рівнях що потребує правової регламентації активів. Досліджуючи правову сторону активів, В. Головач зазначає: «В дійсності бухгалтерський облік відображає не майно само по собі у вигляді господарських засобів та пов'язані з ним економічні процеси, а належність майна конкретним власникам та використання права власності шляхом розподілу повноважень щодо володіння, користування і розпорядження майном» [4, с. 15]. Тому вимагається не проста заміна понять господарські засоби на активи, а джерела утворення господарських засобів на капітал, а й розуміння докорінної їх відмінності через зміну функцій бухгалтерського обліку в системі управління.

Основна функція бухгалтерського обліку витікає із економічного змісту активів, які забезпечують підприємству економічні вигоди, та правової їх форми у вигляді капіталу власного та залученого, що обліковується як зобов'язання. Відмінність цих видів капіталу становлять умови залучення. У першому випадку власники формують відповідно до законодавства певний розмір продуктивних ресурсів у грошовому виразі, необхідних для початку і продовження діяльності та для відповідальності перед учасниками бізнесу своїм майном за можливі наслідки такої діяльності. Повернення внесеного капіталу власникам відбувається у разі виходу їх із підприємства чи припинення його діяльності. Американські учені Д. Стоун і К. Хитчинг з цього приводу писали: «У компанії ніколи не було нічого, що вона змогла б назвати своєю власністю. Вона подібна рабу, який всім, що має, зобов'язаний комусь іншому» [15, с. 33].

У другому випадку залучення капіталу відбувається на певних умовах і, як правило, на чітко визначений термін, по закінченню якого сума зобов'язань

підлягає поверненню або приєднується до власного капіталу в обмін на корпоративні права. «З економічної точки зору, власний (вкладений) і чужий капітал для підприємства у сучасній економіці є повністю рівноцінними, лише власний капітал виражає відношення підприємства до засновників, отже різновид зобов'язання підприємства. Підприємству все одно, за рахунок якого капіталу (обидва і так платні) провадити діяльність, спрямовану на отримання прибутку» [20, с. 37].

Визначення предмету бухгалтерського обліку трактується по-різному. Проф. В.В. Сопко вказує, що «предметом бухгалтерського обліку є майно суб'єктів господарювання і його рух у процесі виробництва, обміну, розподілу і споживання суспільного продукту, а також правові відносини (тобто зобов'язання розрахункові, кредитні, бюджетні і т. ін.), що виникають при цьому між суб'єктами господарювання» [14, с. 20]. Окрім того, для кращого розуміння такої складної науки як бухгалтерський облік автор вважає за необхідне виокремити об'єкт бухгалтерського обліку, під яким розуміє частину цілого, тобто частину предмета.

Спрошене визначення предмету бухгалтерського обліку пов'язане із господарською діяльністю або рухом капіталу. «Предметом бухгалтерського обліку є фактичний стан об'єкта і фактичні результати його зміни, тобто господарська діяльність суб'єкта господарювання, його майно і джерела утворення» [11, с. 36]. «Предметом бухгалтерського обліку є кругообіг капіталу у процесі розширеного відтворення» [7, с. 109]. Наведені визначення є досить обмеженим, оскільки належним чином не відображають правові аспекти управління активами суб'єкта господарювання або не включають у поняття їх контроль. Економічний зміст предмету бухгалтерського обліку характеризується майном підприємства, що також не повністю відображає його суть. Вказуючи на актуальність правових відносин при визначенні предмета бухгалтерського обліку, В. Головач резюмує: «У широкому розумінні предметом бухгалтерського обліку є не тільки майно суб'єкта господарювання і його рух в процесі суспільного виробництва, а й також правові відносини між ними з відповідними повноваженнями власника щодо володіння, користування і розпорядження майном» [4, с. 21]. З позицій економічної сутності

підприємства повинні відображати у бухгалтерському обліку усі контрольовані активи, здатні генерувати грошові кошти для забезпечення впевненості учасників бізнесу у доцільності зроблених інвестицій. Основною характерною ознакою контрольованих активів є їх здатність до підтримання і нарощування капіталу підприємства.

Вважаємо, що предметом бухгалтерського обліку є контрольовані активи, що приносять економічні вигоди, а також правові відносини суб'єкта господарювання на ринку капіталу щодо володіння, користування і розпорядження контрольованими активами в процесі виробництва, обміну, розподілу і споживання створеної додаткової вартості.

Освітньо-професійною програмою підготовки бакалавра за спеціальностями напряму 501 «Економіка і підприємництво» [8] встановлено перелік тем на 5 і 10 кредитів, викладання яких проводиться на другому курсі навчання. Десять кредитів призначено для студентів напряму підготовки «облік і аудит», які включають двадцять дві теми (табл. 1).

Таким чином, за переліком тем курсу можна поділити дисципліну умовно на три частини, в першій із них вивчають предмет і методи бухгалтерського обліку (1 – 7 теми), в другій – облік окремих груп ак-

тивів, зобов'язань і капіталу (8 – 19 теми). Останні три теми курсу є самостійними і, в основному, співпадають із назвами окремих облікових дисциплін, які вивчаються студентами на третьому – четвертому курсах: Облік на підприємствах малого бізнесу, Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, а тема Фінансова звітність вивчається у складі дисципліни Звітність підприємства. Одночасно, облік активів, зобов'язань і капіталу є об'єктом вивчення дисципліни Фінансовий облік 1 і Фінансовий облік 2. У зв'язку із цим постає питання як викладати означені теми, щоб не повторюватися в подальшому з вищевказаними дисциплінами. Мова йде про первинний, синтетичний та аналітичний облік активів, зобов'язань і капіталу. Оскільки усі ці види обліку детально вивчаються студентами у фінансовому обліку, то на наш погляд, на другому курсі студенти повинні оволодіти загальними основами синтетичного обліку активів, зобов'язань і капіталу, а також частково – аналітичного обліку для пояснення та засвоєння окремих операцій, які будуть присутні в практичних та самостійних завданнях для студентів, наприклад, аналітичний облік розрахунків з окремими дебіторами і кредиторами, з працівниками по оплаті праці тощо.

Таблиця 1

ПЕРЕЛІК ТЕМ З ДИСЦИПЛІНИ БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, ВСТАНОВЛЕНИХ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРА ЗА СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ НАПРЯМУ 501 «ЕКОНОМІКА І ПІДПРИЄМНИЦТВО»

№ п/п	Тема	№ п/п	Тема
1	Господарський облік, його суть і характеристика	13	Облік грошових коштів та дебіторської заборгованості
2	Предмет і метод бухгалтерського обліку	14	Облік фінансових інвестицій
3	Методичні прийоми бухгалтерського обліку та їх використання на підприємствах	15	Облік власного капіталу
4	Бухгалтерський баланс	16	Облік зобов'язань
5	Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис	17	Облік праці, її оплати та соціального страхування персоналу
6	Документація, інвентаризація	18	Облік витрат діяльності підприємства
7	Оцінювання і калькуляція в системі бухгалтерського обліку	19	Облік доходів і фінансових результатів
8	Облік основних господарських процесів	20	Фінансова звітність
9	Облікові реєстри, техніка, форми та організація обліку на промислових підприємствах	21	Облік на підприємствах малого бізнесу
10	Облік основних засобів	22	Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку
11	Облік нематеріальних активів		
12	Облік виробничих запасів		

Допускається також часткове вивчення первинного обліку за окремими операціями, зокрема, по

обліку готівки для загальної уяви про організацію бухгалтерського обліку. При цьому, студенти по-

винні вивчити методи оцінки активів і зобов'язань, визначити їх історичну, справедливу, залишкову вартість. Також студенти повинні працювати з нормативно-правовою базою, яка регламентує облік окремих груп активів, зобов'язань і капіталу, що сприятиме поглибленому вивченню предмета дослідження, засвоєнню понять і визначень, які наводяться, та набуттю досвіду роботи з такою літературою. Оскільки для багатьох студентів бухгалтерський облік є наукою, з якою вони не мали досвіду в повсякденному житті, в школі, для оволодіння якою необхідно засвоїти спеціальні поняття, терміни і визначення, слід чітко встановити грань їх можливостей якісного засвоєння пропонованого матеріалу. Для закріплення теоретичного курсу практичні та самостійні завдання повинні містити відносно прості господарські операції, за даними яких проводяться елементарні оцінки і розрахунки, групування, узагальнення. Основним завданням курсу є набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок ведення бухгалтерського обліку, засвоєння загальних принципів, методів обліку активів, зобов'язань і капіталу, основних господарських процесів, осмислення економічної суті господарських операцій і процесів, формування елементарних навичок аналізу, оцінки та практичного використання облікової інформації у повсякденній економічній роботі.

Аналіз надрукованих в останні роки підручників, навчальних посібників з дисципліни «Бухгалтерський облік» [7, 11] показує, що автори по-різному підходять до вирішення проблеми викладання курсу, висвітлюючи передбачені галузевим стандартом теми з використанням установлених методів дослідження, чинної нормативної бази, використовуючи набутий власний досвід. Проте, зустрічаються наукові статті, посібники, в яких використовуються застарілі поняття, класифікації з досліджуваного предмету. І тут доречним є зауваження проф. М.С. Пущаря, що прикладом стереотипного мислення бухгалтерів є поділ обліку та три види: бухгалтерський, статистичний та оперативний, який у теорії обліку наводять традиційно, без усвідомлення змін в економіці держави» [10].

Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» однозначно визначено: «Фінансова, податкова, статистична та інші види звітності, що використовують грошовий вимірник, ґрунтують-

ся на даних бухгалтерського обліку» [5]. Виходячи із вищевказаного, вважаємо недоцільним виокремлення теми «Господарський облік, його суть і характеристика», замінивши її на тему Генезис бухгалтерського обліку (грец. *génésis*), походження, виникнення, становлення [12]; у ширшому сенсі – зародження і подальший процес розвитку, що привів до певного стану, вигляду, явища). Ця тема буде охоплювати питання виникнення бухгалтерського обліку в історичному аспекті, його розвиток у різних країнах, а також сучасні тенденції становлення в умовах глобалізації світового економічного простору, що передбачає ознайомлення з національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку і міжнародними стандартами фінансової звітності.

Тему «Облік на підприємствах малого бізнесу» також недоцільно включати в даний курс, оскільки це потребує поглибленого вивчення різниці між обліком на великих і малих підприємствах, в той час як дисципліна передбачає вивчення загальних основ обліку активів, зобов'язань, власного капіталу, господарських процесів і фінансових результатів.

Заключним етапом облікової роботи є складання різних видів звітності, одним із основних елементів якої визначено баланс. При цьому, мова йде не лише про фінансову звітність, але й про інші види: статистичну, податкову, спеціальну, внутрішньогосподарську (управлінську). Галузевий стандарт вищої освіти виокремлює тему 4 «Бухгалтерський баланс», яку слід назвати відповідно до сучасних трактувань елемента методу бухгалтерського обліку «Балансове узагальнення» [7, с. 140-141; 11, с. 47], оскільки баланс є фінансовим звітом, що визначено ст. 11 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» і МСБО 1 «Подання фінансової звітності».

Дискусійним залишається питання включення балансу як окремого фінансового звіту і решту форм звітності до елементів методу бухгалтерського обліку. Звітна інформація, яка формується у системі бухгалтерського обліку, підпорядкована принципам, правилам і процедурам, встановленим для відповідних видів звітності. У зв'язку із цим П.Я Хомин зазначив: «Таким чином, бухгалтерська звітність є самостійною системою подання даних, необхідних для інформаційного забезпечення менеджменту і в жодному разі не може вважатись складовим елементом (прийомом) бухгалтерського обліку. Визнати проти-

лежне – означає погодитись з тим, що зміст фінансової, податкової і статистичної звітності визначається існуючою системою бухгалтерського обліку. Аналіз же практики свідчить про інше» [18, с. 14]. Російський вчений – професор О.М. Хорін також зазначає: «У результаті досліджень інформаційних очікувань відносно капіталу було встановлено, що цілі бухгалтерської звітності не можуть бути пояснені із правил і принципів бухгалтерського обліку; їх слід привносити ззовні» [19, с. 51]. Тому балансове узагальнення як спосіб групування активів і капіталу та перевірки повноти їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку є елементом методу бухгалтерського обліку. А звітність фінансова, статистична, податкова, спеціальна тощо є окремою складовою системи бух-

галтерського обліку, заключним етапом бухгалтерської роботи. «Облік являє собою інструмент, а звітність – предмет, виготовлений за його допомогою» [13, с. 197].

Таким чином, Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра за спеціальностями напряму 501 «Економіка і підприємництво» потребує удосконалення відповідно до сучасних вимог теорії і практики бухгалтерського обліку з урахуванням нової парадигми обліку, яка пов'язана з переосмисленням методологічного апарату науки і розробки теоретичних основ, починаючи з визначення об'єктів спостереження, прийомів дослідження, запитів користувачів, використання сучасних методів обробки даних та перетворення їх в інформаційні ресурси.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1. Дисципліна Бухгалтерський облік для підготовки бакалавра за спеціальностями напряму 501 «Економіка і підприємництво» передбачає вивчення предмету, об'єктів, елементів методу бухгалтерського обліку та загальних основ обліку окремих груп активів, зобов'язань, власного капіталу і господарських процесів. Виходячи із цього пропонується назвати дисципліну Основи бухгалтерського обліку.

2. Основна функція бухгалтерського обліку витікає із економічного змісту активів, які забезпечують підприємству економічні вигоди, та правової їх форми у вигляді капіталу власного та залученого, що обліковується як зобов'язання.

3. Предметом бухгалтерського обліку є контрольовані активи, що приносять економічні вигоди, а також правові відносини суб'єкта господарювання на ринку капіталу щодо володіння, користування і розпорядження контрольованими активами в процесі виробництва, обміну, розподілу і споживання створеної додаткової вартості.

4. Основним завданням курсу є набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок ведення бухгалтерського обліку, засвоєння загальних принципів, методів обліку активів, зобов'язань і капіталу, основних господарських процесів, осмислення економічної суті господарських операцій і процесів, формування елементарних навичок аналізу, оцінки та практичного використання облікової інформації у повсякденній економічній роботі.

5. Пропоновані теми до вивчення дисципліни Основи бухгалтерського обліку (табл. 2).

Таблиця 2

**ПЕРЕЛІК ТЕМ КУРСУ ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРА
ЗА СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ НАПРЯМУ 501 «ЕКОНОМІКА І ПІДПРИЄМНИЦТВО»**

№ п/п	Назви тем
1	Генезис бухгалтерського обліку
2	Предмет, об'єкти і елементи методу бухгалтерського обліку
3	Методичні прийоми бухгалтерського обліку та їх використання на підприємствах
4	Балансове узагальнення
5	Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис
6	Документація, інвентаризація

№ п/п	Назви тем
7	Оцінювання і калькуляція
8	Основи обліку основних господарських процесів
9	Облікові реєстри, техніка, форми та загальні основи організації бухгалтерського обліку
10	Основи обліку основних засобів
11	Основи обліку нематеріальних активів
12	Основи обліку запасів
13	Основи обліку грошових коштів та дебіторської заборгованості
14	Основи обліку фінансових інвестицій
15	Основи обліку власного капіталу
16	Основи обліку зобов'язань
17	Основи обліку праці, її оплати та соціального страхування персоналу
18	Основи обліку витрат діяльності
19	Основи обліку доходів і фінансових результатів
20	Основні види звітності та звітні форми

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Безручук С.Л.** Напрями удосконалення методики викладання бухгалтерського обліку студентам економічних спеціальностей / С.Л. Безручук // Вісник ЖДТУ. – 2013. – № 1 (63). – С. 25 – 28.
- Боримська К.П.** Удосконалення методики викладання теми «Рахунки бухгалтерського обліку» в облікових дисциплінах / К.П. Боримська // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць. – Випуск 3 (18). – Житомир: ЖДТУ, 2010 – 412 с. – С. 36 – 46.
- Бутинець Ф.Ф.** Теорія обліку чи його основи, що вивчають майбутні фахівці з обліку? / Ф.Ф. Бутинець, Т.А. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць. – Випуск 1 (22). – Житомир: ЖДТУ, 2012 – 434 с. – С. 19 – 37.
- Головач В.** Правова природа бухгалтерського обліку та її значення для його вдосконалення / В. Головач // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 10. – С. 13–22.
- Закон України** «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>.
- Кузнєцова С.** Технологія організації бухгалтерською обліку із урахуванням специфіки суб'єктів господарювання / С. Кузнєцова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 6. – С. 29–33.
- Максімова В.Ф.** Бухгалтерський облік: Підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 6.050100 «Облік і аудит». / В.Ф. Максимова – Одеса: ОНЕУ, 2012.– 670 с.
- Освітньо-професійна** програма підготовки бакалавра за спеціальностями напрямку 501 «Економіка і підприємництво» / Кол. авт. під заг. керівництвом А.Ф. Павленка. – Київ: КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, 2006. – 128 с.
- Пушкар М.С.** Наука про облік та можливість подолання її стереотипів [Електронний ресурс] / М.С. Пушкар // Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету. – 2009. – № 17, т. II. – С. 47–50.
- Пушкар М.С.** Формування системи облікових дисциплін в Україні / М.С. Пушкар // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2001. – № 53. – С. 12.
- Садовська І.Б.** Бухгалтерський облік [текст]: навч. посібник / І.Б. Садовська, Т.В. Божидарнік, К.Є. Нагірська. – Київ: «Центр учбової літератури». – 2013. – 688с.
- Словник української мови:** в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1970 – 1980. – Т. 2. – С. 49.
- Сльозко Т.М.** Бухгалтерський облік в умовах інституційних перетворень: теорія і практика: монографія / Т.М. Сльозко – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 304 с.
- Сопко В.В.** Бухгалтерський облік: Навч. посібник. – 3-тє вид., перероб. і доп. / В.В. Сопко. – К.: КНЕУ, 2000. – 578 с.

15. **Стоун Д.** Бухучет и финансовый анализ: Подготовительный курс / Стоун Д, Хитчинг К; [пер. с англ. Ю.А. Огибиным, Г.Ю. Огибиным при участии Е.А. Плаксенкова]. – М.: Сирин, 1998. – 302 с.

16. **Стратегія** застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.10.2007 р. № 911-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/911-2007-p>.

17. **Угода** про асоціацію між Україною та Європейським Союзом: [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/ru/publish/article?art_id=246581344&.

18. **Хомин П.Я.** Облікове забезпечення звітності сільськогосподарських підприємств (Методологія і методика) / П.Я. Хомин. – Тернопіль: Економічна думка. – 2001. – 453 с.

19. **Хорин А.Н.** Принципы формирования бухгалтерской отчетности / А.Н. Хорин // Бухгалтерский учет. – 2006. – № 23. – С. 50 – 52.

20. **Яремко І.Й.** Економічні категорії в методології обліку: монографія / І.Й. Яремко. – Львів: Каменяр, 2002. – 192 с.

В статье рассматриваются проблемные аспекты преподавания дисциплины Бухгалтерский учет и формирование образовательного-профессиональной программы подготовки бакалавра по специальностям направления 0501 «экономика и предпринимательство».

Ключевые слова: бухгалтерский учет, предмет, метод бухгалтерского учета, функции бухгалтерского учета, в системе управления, основы бухгалтерского учета.

In the article the problematic aspects of teaching discipline «Accounting» and the formation of educational and vocational training programs for bachelor's degree in the direction of training «Economics and Entrepreneurship» are considered.

Keywords: accounting, object, method of accounting, accounting function in the control system, the basics of accounting.

ДО УВАГИ АВТОРІВ!

Журнал

“БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І АУДИТ”

визнано Вищою атестаційною комісією України

професійним виданням з бухгалтерського обліку та аудиту

(постанова Президії ВАК України від 22.12.2010 р. № 1-05/8)

Відповідно до постанови Президії ВАК України журнал підвищує вимоги до відбору наукових статей до друку

